

JAKOB ADOLF
HÄGG
1850-1928

11 Pianostycken
11 Piano Pieces

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Finn Rosengren

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 669-679/Edition No. 669-679
2014
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-66166-061-3

Levande Musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Litteratursällskapet i Finland och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Jakob Adolf Hägg

Jakob Adolf Hägg föddes 1850 i Östergarn på Gotland. Han studerade vid Musikkonservatoriet i Stockholm mellan 1865 och 1870 och kunde sedan som Jenny Lind-stipendiat fortsätta sina studier utomlands. Dessa inleddes i Köpenhamn med ett betydelsefullt år hos Niels W. Gade. Resan gick vidare med studier i Wien och Berlin, och han besökte även England och Italien. Hans psykiska hälsa, som visat tecken på svaghet redan under resan, försämrades efter återkomsten till Sverige 1874, och 1880 togs han in på mentalsjukhus. Han tillfrisknade dock, och efter utskrivningen från sjukhuset 1895 återupptog han med stor energi sina musikaliska aktiviteter, komponerade, gjorde arrangemang (av egna och andras verk samt av en betydande mängd folkmusik) och spelade piano. Till det yttre levde han, med undantag för några år i Norge, ett tämligen tillbakadraget liv hos släktingar i Hälsingland till sin död 1928.

Hägg lämnade en stor produktion efter sig, en produktion som innehåller verk i många genrer och för många olika besättningar. Där finns symfonier och andra orkesterverk, kammarmusik, solosånger, körverk och orgelstycken, men största delen utgörs av musik för piano, Häggs eget instrument.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv

11 pianostycken

Om sin roll som pianotonsättare yttrade sig Hägg på följande sätt: ”Efter romantikens genombrott i Sverige genom Norman, Söderman och Nordqvist var ett fält obrutet, nämligen piano. Frågan är nu, om min pianomusik lyckats fylla detta tomrum” (*Sohlmans Musiklexikon*, uppl. 1).

Trots att han under sin livstid gav ut ett trettiotal häften med pianomusik – 2 sonater, en sonatin, 11 sviter och ca 150 mindre stycken – finns drygt lika mycket kvar otryckt i hans musikaliska kvarlåtenskap. Där finns ytterligare en sonat och en sonatin, 10 variationsverk och 9 sviter samt därtill flera hundra ”udda” stycken av olika slag, från etyder över kanons och fugor till mindre karaktärsstycken av den typ som han lät trycka bl.a. i de fem häftena med *Kleine nordische Lieder ohne Worte*.

I många av dessa stycken klingar en lätt salongston, medan det nordiska draget är mer dominerande i andra. Ofta är det ganska uppenbart att Schumann och Chopin hörde till Häggs husgudar. Pianosatsen kan vara nog så krävande med stora sträckningar även i de mer anspråkslösa verken. Den kvalitativa nivån är skiftande. Ibland förefaller det som om Häggs uppenbara lätthet att komponera sådan musik kunde leda till viss slentrian. Men när han är som bäst lyckas han åstadkomma en lyrisk förtätning i uttrycket, som inte har så många motsvarigheter i svensk musik.

Denna utgåva innehåller 11 sådana mindre pianostycken av olika längd, karaktär och svårighetsgrad. Hägg lämnade dem otryckta, men alla är enligt utgivarens mening väl värda att bli uppmärksammade.

Tidsmässigt spänner samlingen över en lång period i Häggs liv. Den äldsta utsatta dateringen är från mars 1870 och den yngsta från december 1899, men ungefär hälften av styckena har inte kunnat placeras tidsmässigt. Häggs stil förändras inte så mycket under loppet av hans liv, varför en datering på

stilmässiga grunder inte låter sig göras med någon större säkerhet.

En egenhet i Häggs musikaliska kvarlåtenskap är att kompositionerna så ofta föreligger i flera utskrifter, i regel med större eller mindre skillnader i detaljarbetet, framför allt när det gäller bågar och dynamik. Manuskripten ger ofta intrycket att vara skrivna i stor hast, och noggrannheten är många gånger ganska bristfällig, i synnerhet i manuskripten från Häggs senare år. Varför han skrev ut sina verk så många gånger har vi ingen kännedom om. Kanske var han osäker i utformningen av detaljerna. Kanske ville han bara förbättra eller prova andra varianter. Kanske behövde han helt enkelt fler exemplar att skicka till musiker och förläggare för att få verken spelade och tryckta.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv

Källkritisk kommentar

Källmaterial

Som så ofta i Häggs produktion finns det mer än ett manuskript till de flesta av styckena, och varje manuskript innehåller i regel flera verk. Det har endast varit möjligt att datera vissa av källorna. Detta har främst kunnat ske med hjälp av Häggs egna dateringar i manuskripten¹. Ibland har det gått att göra en ungefärlig tidsbestämning genom att utgå från det rimliga antagandet, att ett manuskript som innehåller ett eller flera tryckta verk inte tillkommit efter det att detta/dessa verk tryckts.

Valet av huvudkällor har i de flesta fall varit ganska enkelt, eftersom det till 9 av styckena endast finns en källa som är fullständig och på andra sätt användbar som utgångspunkt för en utgåva. I de återstående två fallen har den version valts, som tydligast verkar representera Häggs avsikter. Mer om detta i kommentarerna till de enskilda verken.

Samtliga källor förvaras i Hägg-samlingen i Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm. Huvudkällan står alltid först bland de uppräknade källorna.

Nr 1, Ess-dur

Autografer:

A1 7:5, accessionsnummer 1928/504, sid. 13–14. Samma manuskript som källa **A24** (stycke nr 11 i detta häfte). Titel saknas.

Efter stycket är datumet ”16/9” utsatt, men årtal saknas. I resten av häftet finns dateringar från hösten 1898 och våren 1899, men styckena är inte placerade i kronologisk ordning. Kanske är häftet sammanställt av renskrifter av stycken komponerade under denna period.

¹ Här finns dock en felkälla: avser dateringen kompositionsdatum eller datum då den aktuella versionen skrevs?

A2 4:65, ett löst blad, det första av två manuskript med accessionsnummer 1928/5680, sid. 2, endast tre takter. Titel saknas.

A3 Arr-kapsel 2, ett manuskript innehållande arrangemang av Nardini: Violinsonat D-dur, 1928/502, sid. 18–19. Titel saknas. Efter stycket är årtalet "99" ut-satt. Detta överensstämmer i och för sig med den troliga tillkomsten av verket i **A1**, men det är ändå litet märkligt med tanke på att arrangemanget av Nardini, som står närmast före pianostycket, är daterat "Hedvigsfors 6/10 1900". Förklaringen kan vara att "99" avser kompositionsåret och inte året för utskriften.

Källa A1 och A2 uppvisar i stort sett samma version, medan **A3** avviker på många sätt. Första takten är t.ex. mer ackordiskt anlagd än i **A1** och **A2**:

Detsamma gäller i takt 4. **A3** är troligen en första skiss, men kan även vara en senare alternativ version.

Nr 2, B-dur

Autografer:

A4 7:8, det första av två manuskript med accessionsnummer 1928/87, sid.1. Titel saknas. Efter det avslutande dubbelstrecket har Hägg skrivit dateringen "2/12 98" och därpå ett alternativt slut, markerat "Ossia", bestående av sista åttondelen i takt 44 samt två avslutande takter.

A5 5:4 c, sid. 4, ofullständig, endast takt 14–31 och 36–39 (samt första ackordet i vänster-handen i 40). Titel saknas. Inga nyansbeteckningar och endast ett fåtal bågar är utsatta.

A5 förefaller vara en komplettering till eller förändring av ett annat, nu förkommet manuskript, som det hänvisar till. Först står nämligen "1–13", efter 31 står "1–4" och efter 40 står "10–13 i Hes" (vilket innebär att takt 10–13 skall upprepas men denna gång i B-dur). Allt detta överensstämmer väl med den utskrivna versionen i **A4**, som skulle kunna utgöra en renskrift av **A5** och den saknade källan.

Nr 3, Dess-dur

Autografer:

A6 Arr-kapsel 2, mapp med arr. av menuetter av Boccherini, ett löst blad, 1928/5714, sid. 1–2. Titel: *N L o W*, vilket står för Nordisches Lied ohne Worte (möjligen Nordische Lieder ohne Worte), en mycket vanlig titel på Häggs mindre pianostycken. Efter det avslutande dubbelstrecket står dateringen "15/12 99".

A7 7:2, sid. 5, ofullständig, endast de fyra första takterna samt första noten i takt 5 i höger hand. Titel saknas.

Avskrift:

K 7:12, 1928/85, sid. 2–3. Titel saknas. Avskriften förefaller gjord med **A6** som förlaga. Vissa rättelser och kompletteringar är införda med Häggs hand.

Nr 4, c-moll

Autografer:

A8 7:1, sid. 39–40 (paginerade 38–39). Samma manuskript som källa **A10** (stycke nr 5 i detta häfte). Titel saknas. Efter stycket står en svårslig datering som troligen är ”1/5 99”.

A9 9:28, sid. 3, ofullständig, endast takt 1–10. Titel saknas.

Nr 5, a-moll

Autograf:

A10, sid. 38 (paginerad 37). Samma manuskript som källa **A8** (stycke nr 4 i detta häfte). Titel saknas. Efter stycket är dateringen ”6/5 99” utsatt. Månadens namn är svårt att läsa, men omkringliggande stycken i manuskriptet har dateringar från början av maj.

Nr 6, F-dur

Autografer:

A11 7:4, 1928/89, sid. 4–5. Titel saknas. På sid. 1 i manuskriptet har Hägg skrivit som övergripande titel *Nya Miniaturbilder*, och de följande styckena är sedan numrerade från I till IX. Detta stycke är betecknat som nr V. Efter det sista dubbelstrecket står ”Kaknäs”.

Titeln *Miniaturbilder* använde Hägg för sin allra första utgivna samling pianostycken, som publicerades redan 1869. Uppenbarligen tänkte sig Hägg en fortsättning, något som dock av okända skäl aldrig realiserades. Däremot gavs flera av styckena i detta manuskript ut i andra häften, bl.a. i Op. 56, *Kleine Phantasiestücke* och Op. 49, *Frühlingsblumen*.

A12 8:24, det första av två manuskript med accessionsnummer 1928/88, sid. 4–5. Egentlig titel saknas, men utöver tempobeteckningen *Andante sostenuto quasi Adagio* finns en mängd annan, delvis motsäggande information: *IV. Miniaturbilder 5te häftet n° 6. op. 20.* [överstruket] 5. Efter stycket står ”Sthlm 3/3 70”. Det framgår alltså klart även här, att Hägg hade långt gångna planer på en fortsatt utgivning av mindre pianostycken under rubriken *Miniaturbil-*

der. Opustalet 20 är struket, vilket är förklarligt, då det använts i den tryckta utgåvan av pianosonaten i f-moll (1899). Opustalet 5 använde Hägg själv som rubricering av den tryckta utgåvan av Miniaturbilder (även om det inte är utsatt i utgåvan), och det verkar här som att han ville förse de följande häftena med samma opustal.

Manuskriptet ingick ursprungligen i en volym, som sedan av någon orsak delats upp, så att innehållet i nu är utspritt på flera olika ställen i Häggsamlingen. Vissa sidor verkar förkomna. Volymens pärmar finns kvar, och på insidan av pärmen finns en innehållsförteckning, där de första 18 styckena betecknas som *Pianostycken 1870*, och de övriga som *Pianostycken 1868*. 1869. F-durstycket är det fjärde i volymen, därav siffran IV över stycket.

Även över det första stycket på sid. 1 i A12 står rubriken *Miniaturbilder 5te häftet*, och det är troligt att även närmast följande stycken var avsedda att ingå i samlingen. När det inte blev någon fortsättning på Miniaturbilder kom fyra av styckena i manuskriptet att tryckas i andra häften, tre i *Op. 56, Kleine Phantasiestücke* och en i *Kleine nordische Lieder ohne Worte*.

A13 2:11 a, sid. 40–48, version för orkester, partitur.

Källa **A12** är troligen skriven i mars 1870, så som dateringen av stycket anger, medan **A11** sannolikt är från tiden efter Häggs långvariga psykiska sjukdom (han skrevs ut från sjukhuset 1895), då han både återupptog sitt komponerande och lade ner ett stort arbete på att få sina verk utgivna och spelade. För detta talar att notskriften verkar gjord i större hast än i **A11**. T.ex. är inga klaver utsatta mer än på översta notraden, och så är fallet även i många andra manuskript från denna tid. En rimlig teori skulle kunna vara, att Hägg i detta manuskript gjorde en sammanställning av lämpliga tidigare skrivna stycken inför den planerade tryckningen av *Nya Miniaturbilder*.

Till innehållet liknar **A11** och **A12** varandra i allt väsentligt. Där finns vissa obetydliga notations-mässiga avvikelser, men den viktigaste skillnaden är att **A11** innehåller fler bågar än **A12**, och det har varit den avgörande orsaken till att **A11** blivit huvudkälla.

Nr 7, a-moll

Autograf:

A14 7:12, 1928/5714, sid. 1. Titeln är *Nord. Lied ohne Worte*. Efter stycket står ”2/12 99”.

Nr 8, F-dur

Autograf:

A15 Osorterat material utanför kapslarna (numera inlagt i kapsel 9), manuskript 2, sid. 1. Samma manuskript som källa **A16** (stycke nr 9 i detta häfte). Titel saknas. Manuskriptet har troligen tillkommit vid slutet av 1890-talet. Ett stycke är daterat 1899, och de första utgåvorna med verk ur denna källa utkom redan 1898.

Nr 9, f-moll

Autografer:

A16 Osorterat material utanför kapslarna (numera inlagt i kapsel 9), manuskript 2, sid. 31–32. Samma manuskript som autografen källa **A15** (stycke nr 8 i detta häfte). Titel saknas, men stycket är försett med nr VIII. Det finns nummer även på andra stycken i manuskriptet, och detta visar igen på ett försök från Häggs sida att samla ett knippe pianostycken till en utgåva. På sid. 17, före det första av dessa (fast ingen siffra är utsatt just för det) är skrivet med främmande hand: ”Hefte 4”. Kanske hann manuskriptet redan till förläggare, innan planerna av någon anledning avbröts. 6 av styckena blev dock tryckta i andra utgåvor. Detta visar att styckena för Hägg inte var oupplösligt förbundna med varandra, utan att pianohäftena (och faktiskt även vissa av sviterna) består av ett urval av för ändamålet lämplig musik.

Som redan nämnts i kommentaren till pianostycke nr 8 har manuskriptet troligen tillkommit vid slutet av 1890-talet.

A17 9:14, sid. 2, stycket är här ofullständigt och avvikande, endast takt 1–24; därpå följer 6 takter av ett nytt avsnitt, *più mosso*, som inte finns i A. Stycket har rubriken *N. L. o. W.* (Nordisches Lied ohne Worte eller Nordische Lieder ohne Worte), och över stycket står även ”Musikal. Skizzenbuch”, vilket ofta får rubricera Häggs utkast i manuskripten. Det är rimligt att anta, att detta manuskript är äldre än **A16**.

Nr 10, b-moll

Autografer:

A18 9:7, sid. 4–5. Egentlig titel saknas, men stycket är betecknat XXII. Notskriften är tämligen korrekt men förefaller hastigt gjord. Mycket få bågar är utsatta. Med tanke på notpikturen och tryckåren för vissa av de stycken som står i manuskriptet verkar det sannolikt att det tillkommit under perioden 1895–1905.

A19 6:18 a, sid. 4, ofullständig. Titel saknas. Detta är en skiss med mycket ändringar och därför bitvis mycket svår läsbar.

A20 7:6, 1928/82, sid. 2, ofullständig, endast 32 takter. Stycket är betecknat som ”N o 22. XXII. Hes moll”.

Fragmentet överensstämmer i fråga om själva kompositionen helt med de första 32 takterna i **A18**, men har betydligt fler bågar utsatta.

A21 7:7, 1928/5685, sid. 2, ofullständig. Titel saknas. Detta fragment består till stor del av musik som inte finns i **A18**, och delvis är notskriften mycket skissartad. Efter de första 6 takterna står anteckningen ”Rep. 18 (aderton) takter”, och därefter följer ytterligare 21 takter, delvis bara utskrivna på ett system.

A22 7:15, 1928/100, sid. 1, ofullständig, skissartad och delvis avvikande från **A18**. Titel saknas.

A23 8:2, sid. 2, ofullständig, endast takt 1–18 i tunn blyersskrift. Titel saknas.

Alla dessa fragment ger tillsammans bilden av att Hägg hade vissa svårigheter att färdigställa detta stycke. Han verkar ha haft en mängd olika idéer om hur skilda avsnitt skulle gestalta sig, men verkar av olika skäl ha lagt stycket åt sidan. Versionen i **A18** är fullständigt utförd, vilket förmodligen även gäller **A20**, som i allt väsentligt överensstämmer med **A18**, men där sidan med slutet av stycket saknas.

A18 och **A20** visar, att Hägg planerade en serie med 24 pianostycken i alla tonarter. Tydligast är det i **A20**, som bara består av ett blad, men där de fyra ingående pianostyckena går i A-dur, a-moll, B-dur och b-moll och är numrerade 19–22. De närmast föregående styckena i serien finns i ett annat manuskript i 7:6, där vi återfinner nummer 15–18 i resp. G-dur, g-moll, Ass-dur och giss-moll.

Även **A18** visar spår av planerna på ett "Wohltemperiertes Klavier", även om serien här har luckor. De ingående styckena på sid. 1–5 går i ciss-moll, Ess-dur, ess-moll, d-moll, Fiss-dur, fiss-moll, G-dur, Ass-dur, giss-moll, B-dur, b-moll, H-dur, h-moll och slutligen F-dur. Styckena i G-dur, Ass-dur, giss-moll, B-dur och b-moll är dessutom samma som i **A20** och det andra manuskriptet i 7:6.

Nr 11, fiss-moll/Fiss-dur

Autografer:

A24 7:5, 1928/504, sid. 18–19. Samma manuskript som källa A1 (stycke nr 1 i detta häfte). Titel saknas. Efter stycket står "1/5", möjligen "4/5", men inget årtal. Andra stycken i samma manuskript har dateringar från våren 1899, och samma årtal kan även gälla detta.

A25 8:20, 1928/498, sid. 1, ofullständig, endast takt 16–23 (eller 33–slut). Titel saknas. Utformningen avviker från **A24**, framförallt i vänsterhanden:

Om detta var den ursprungliga lydelsen eller ett senare alternativ går inte att avgöra, även om det snarast ger intrycket av att vara ett första, ännu outvecklat utkast.

Kommentarer

Några generella påpekanden:

Mindre ändringar när det gäller rent skrivtekniska detaljer, såsom balkning, utsättning av treor för trioler, notskaftens riktning och bågarnas placering över eller under noterna har gjorts utan särskild markering eller kommentar.

De flesta förekommande förkortningarna i manuskripten (t.ex. tecknet $\cdot/\cdot$ för upprepade takter) har skrivits ut.

Några överflödiga förtecken har tagits bort, och några felande förtecken och paustecken har lagts till, även detta utan särskild kommentar.

Likaså har några bågar och artikulationsbeteckningar lagts till i analogi med de anvisningar som redan finns.

Häggs beteckning *Tempo I^{mo}* har ersatts med *Tempo I*.

Några förslag till kompletterande nyansbeteckningar är placerade inom klammer.

Kommentarerna nedan refererar till respektive styckes huvudkälla (den först presenterade källan till varje stycke i källförteckningen), om inte annat anges.

Nr 1 Ess-dur

Häggs system att låta vänsterhandens upptakter balkas ihop med följande betonade taktslag har återgivits i utgåvan.

Takt	System	Kommentar
1		A1 har metronombeteckningen $\text{♩} = 92$, vilket förefaller orimligt snabbt. A2 saknar tempobeteckning, medan A3 har anvisningen <i>Langsam</i> , som också används i denna utgåva. Kanske avsåg Hägg i själva verket $\text{♩} = 92$, ett tempo om enligt utgivarens åsikt är fullt rimligt.
1	Undre	I A3 består det första ackordet av ess f ass d, d.v.s. har samma uppbyggnad som det första ackordet i takt 4.
2	Övre	A1 har en båge över de fyra första noterna. A2 har en båge över de två första noterna men ingen över de två följande. Denna utgåva har följt A3 , som har två bågar, helt i konsekvens med artikulationen av detta motiv i resten av stycket.
2, 5	Övre	Det finns inget återställningstecken före den sista noten i dessa takter i någon källa. Trots det tycks det troligt att det varit Häggs avsikt att dessa toner skall vara återställt g resp. återställt c, så att ackorden blir c-moll resp. f-moll, vilket verkar mer sannolikt än de förminskade treklanger som annars uppstår.
9	Övre	Bågen börjar mellan c-t på tredje fjärdedelen och det följande esset, bör vara som i nästa takt.
11	Övre	Det är svårt att avgöra, om bågen är avsedd att sluta över den sjunde eller åttonde noten.
11	Undre	Upptakten a mitt i takten har inte gemensam balk med det följande ackordet utan en egen flagga.

Nr 2 B-dur

Takt	System	Kommentar
12	Övre	Ackordet (dess-e) på andra åttondelen i understämman är felaktigt noterat som en åttondel, inte fjärdedel.
15, 17		Man skulle kunna tänka sig att Hägg avsett pralldrillar i dessa takter likaväl som i 11 och 42, men några sådana är inte utsatta vare sig i A4 eller A5 .
22	Båda	Bågarna slutar litet till höger om den sista noten i båda notsystemen. Eventuellt avser Hägg att bågarna skall fortsätta t.o.m. första noten i 23. A5 saknar bågar.
26–27	Övre	Bindbågen över taktstrecket i understämman saknas i A5 .
28	Övre	Det finns även en båge från första tonen till strax efter den andra. Den har tagits bort i denna utgåva, då den uppenbart är felaktig. A5 saknar bågar.
46	Undre	Fermat saknas.

Nr 3 Dess-dur

Takt	System	Kommentar
1		A6 och K har båda tempobeteckningen Andante och metronombeteckningen ♩ = 69. A7 saknar tempobeteckning.
1, 5		Pedalmarkeringarna saknas i A6 och A7 , men är införda av Hägg i K .
2	Övre	Det är svårt att se var bågarna börjar och slutar. Det framgår dock tydligt av A7 och parallellställerna i A6 . t.ex. takt 6.
5	Övre	Understämman f på första taktslaget saknas, men har skrivits in efter A7 och parallellstället i takt 35.
7	Övre	Andra noten i den tredje triolen är dess. I K stod det ursprungligen också dess, men Hägg rättade tonen till c, så att takten blev identisk med 3 och 33.
11	Övre	Det finns ingen båge i denna takt, som är den sista på notraden. I 12 börjar bågen dock ända ute i vänstermarginalen, så att det tydligt framgår att den är avsedd som en fortsättning på en båge från föregående takt.
32–34	Övre	Den andra bågen i 32, som är den sista takten på notraden, går långt ut i marginalen, men fortsätter inte i 33. I 34 finns det två bågar om vardera en halv takt. Stället har justerats efter mönstret i 2–4 och 6–8.

Nr 4 c-moll

Takt	System	Kommentar
1		A9 har tempoangivelsen <i>Fort.</i> Metronombeteckning saknas.
6	Övre	I A9 är två förslagsnoter f2 ess2 inskjutna före den sista åttondelen.

9, 47	Anvisningen forte saknas i källorna och är endast ett antagande från utgivarens sida.
31–32	Accenterna står mellan notsystemen. Förmodligen skall de gälla i båda.

Nr 5 a-moll

Inga detaljkommentarer behöver göras.

Nr 6, F-dur

Takt	System	Kommentar
1		Tempobeteckningen i A12 och A13 är Andante sostenuto quasi adagio.
1		Nyansbeteckningen är hämtad från A12 och A13 ; saknas i A11 .
11–12	Undre	Takt 11 är den sista på notraden. Legatobågen för överstämman går ut i marginalen som om den skulle fortsätta i nästa takt. I takt 12 finns dock ingen legatobåge.
21	Övre	A12 har en bindbåge från sista noten i överstämman till första noten i nästa takt. Saknas i A11 och A13 .
31		A12 har <i>p</i> .
45		A12 har <i>cresc. e string</i> .
46	Övre	Sista noten i överstämman är en fjärdedel. Denna utgåva har följt A12 .
48	Övre	Efter den sista noten i överstämman står endast en åttondelspaus. Denna utgåva har följt A12 , som fortsätter triolmönstret från föregående takter.
55	Undre	Bindbågen för basstämman saknas; har införts enligt A12 och A13 .
57	Båda	Denna takt är den sista på sidan. Både understämman på det övre systemet och överstämman på det undre har legatobågar, som går ut i marginalen som om de skulle fortsätta in i nästa takt. I 58 finns dock inga bågar.
61	Övre	I A12 har överstämman först två åttondelar f2 dess2.
67	Övre	Understämman har ett f1 på första åttondelen, som i föregående takt. Denna ton saknas i A12 och A13 . Det verkar osannolikt att det verkligen skulle vara Häggs mening att spela en ton där, när överstämman har över bindning och understämmorna paus.

Nr 7, a-moll

Takt	System	Kommentar
1		Häggs metronombeteckning är förbryllande. Med tempot ♩ = 120 blir stycket väldigt långsamt och utdraget. Utgivarens eget tempoförslag är ungefär ♩ = 80.

Nr 8, F-dur

Takt	System	Kommentar
7	Undre	Överstämman (el fl) stod ursprungligen i det övre systemet, men Hägg gjorde en ändring genom ett notexempel i marginalen och följande kommentar: <i>Obs 7de takten är bättre spelbar som står i marginalen.</i> Stavningen <i>bättre</i> är ytterligare ett tecken på att manuskriptet tillkommit efter sjukdomstiden, d.v.s. från tiden efter 1895, då Hägg ofta använde sig av en stavning utan dubbelskrivna konsonanter.

Nr 9, f-moll

Häggs system att ”balka in” 32-delsupptakterna med den följande åttondelen har återgivits i utgåvan.

Takt	System	Kommentar
2	Undre	Halvnoten i understämman saknas i A16 , insatt i analogi med takt 1, 6 m.fl. och med stöd av A17 , där takten är skriven med upprepningstecken.
6	Undre	I denna takt har inte 32-delsupptakten balkats in i A16 , däremot i A17 ; har anpassats till det genomgående mönstret.
7		Nyansbeteckningen <i>f</i> är endast utsatt i A17 . Diminuendot saknas i båda källorna och är utsatt enligt analogi med 3–4 och 19–20.
21–22	Övre	Den andra bågen i båda takterna börjar först på fjärdedelsnoten i A16 men på upptakten i A17 , vilket verkar mer sannolikt med hänsyn till det genomgående mönstret.
24		A17 har <i>sf</i> på första slaget i höger hand, och skalan i vänster hand är markerad <i>pp</i> . En intressant och nog så god lösning.
25	Övre	Bågen slutar ungefär i höjd med taktstreck till 26.
25	Undre	Basklaven före denna takt saknas. Bindbågen mellan dess i basstämman saknas.

Nr 10, b-moll

Takt	System	Kommentar
1		A19 och A21 (som inte återger styckets början) saknar tempobeteckning; A20 är markerad <i>Sehr schnell</i> ; A22 och A23 är båda betecknade <i>Presto</i> .
1		A18 saknar nyans- och föredragsbeteckning. Utgivaren har infört <i>pp</i> enligt A19 , A20 och A22 samt <i>murmurando</i> enligt A19 och A20 .
1 ff.	Övre	Förekomsten av legatobågar varierar mycket mellan källorna. I A18 saknas bågar helt t.o.m. takt 27. Den i övrigt likartade källa A20 har en båge per takt i de fem första takterna, sedan bågar av olika längd.
1–4	Undre	Stående accenter i A19 i takt 1–4 och i A20 i takt 1–2.
3	Övre	Sista noten c i A18 , men tydligt dess i A19 , A20 , A22 och A23 , och så måste det vara, eftersom takt 3 är en upprepning av takt 1. Parallellstäl-lena styrker detta.

21		A20 har <i>f</i> på första taktslaget.
33–51		Detta avsnitt är inte utskrivet. I stället står en hänvisning till takt 1–19.
51	Övre	Sista noten blir a, om man följer Häggs anvisning om att takt 51 skall vara identisk med 19. Men eftersom första noten i 52 är ett a, verkar det nästan mer sannolikt, att sista noten i 51 skall vara ett g.
70	Undre	Understämman ser ut som ett ass, vilket är omöjligt, då överstämman har a. Antingen saknas det ett återställningstecken för låga a, eller avser Hägg ett b. Det senare tycks då mer troligt. 71–72 är noterade med upprepningstecken, och noteringen i den identiska takt 72 kan därför inte kasta ljus över problemet. Övriga källor saknar dessa takter.
73 ff.		Bågarna är olika i de två systemen.
84–85	Övre	Det är svårt att se var bågarna börjar och slutar. Eventuellt går bågen i 84 över taktstreck till första noten i 85.

Nr 11, *fiss-moll*/Fiss-dur

Takt	System	Kommentar
3		Fisset i basen, tonikan, motsägs av att ackorden från takt 1–2 upprepas än en gång. Kanske skrev Hägg fel här, och i så fall finns det såvitt utgivaren kan se tre möjligheter: 1) Han kan ha avsett att denna takt skulle vara lika med takt 1 och 2, d.v.s. att ciss skulle vara basnot även här. 2) Han kan ta tänkt sig andra ackord i denna takt. 3) Han kan ha skrivit en takt för mycket, så att takt 3 alltså skall utgå. Det är synd att källa A29 inte innehåller dessa takter. Kanske hade vi då fått en lösning på problemet.
7	Undre	Det finns en legatobåge från gisset på tredje taktslaget till första noten i nästa takt. Denna båge har tagits bort, då den inte är väsentlig och inte återkommer på motsvarande ställen senare i stycket.
17	Övre	Bågen går endast till den näst sista noten; har anpassats till det genomgående mönstret.

Jakob Adolf Hägg

Jakob Adolf Hägg was born 27 June 1850 in Östergarn, at the island of Gotland, Sweden. After his studies at Musikkonservatoriet in Stockholm between 1865 and 1870, he was awarded the Jenny Lind-scholarship, which made it possible for him to continue his studies abroad. The first of these formative years he stayed in Copenhagen, studying with Niels W. Gade. Then he went to Vienna and Berlin, and he also visited England and Italy.

His mental health, which already during his journeys had showed signs of weakness, changed for the worse after his return to Sweden in 1874, and in 1880 he was admitted to a mental hospital. He recovered, however, and after the discharge in 1895, he resumed his musical activities very energetically; composing, arranging (his own music as well as pieces by other composers), and playing the piano. With exception of a few years in Norway, he lived in retirement with relatives in Hälsingland until his death, 1 March 1928.

Hägg left a large output, with pieces in many different genres and for numerous constellations of instruments and voices (orchestral works, choral pieces, organ pieces, songs, etc.), but mostly music for the piano. During his lifetime, slightly more than 70 piano pieces were published.

© Finn Rosengren, Levande Muskarv. Transl. Neil Betteridge

11 piano pieces

With respect to his role as a composer for piano, Hägg once mused: 'After romanticism had been brought to Sweden by Norman, Söderman and Nordqvist, one field remained unbroken: piano. The question is now whether my piano music has managed to fill this vacuum.' (*Sohlmans Musiklexikon*, 1st ed.).

Even though he published some thirty books of piano music during his lifetime – 2 sonatas, a sonatina, 11 suites and around 150 shorter pieces – he left behind at least as many unprinted works. There is another sonata and a sonatina, ten variation works and nine suites, as well as several hundred 'occasional' pieces of different kinds, from etudes of canons and fugues to short character pieces of the kind he had printed in the five books titled *Kleine nordische Lieder ohne Worte*.

There is a slight salon tone detectable in many of these pieces, while Nordic strains dominate in others. It is often quite evident that Hägg idolised Schumann and Chopin, and his piano pieces can indeed be fairly challenging, with even the simpler ones containing wide spans. The quality of these works varies, and sometimes Hägg's apparent ease at composing such music can make them seem a little routinely pedestrian at times. But when he is at his best, he achieves a lyrical compression that is quite unparalleled in Swedish music.

This edition contains 11 such short piano pieces varying in length, character and difficulty. Hägg left them unprinted, but we feel that they are well worth publishing nonetheless.

Chronologically, the collection spans a long period in Hägg's life. The oldest is from March 1870, and the youngest December 1899, but roughly half of the pieces are of undeterminable date. Hägg's style changed little during his life, which makes it difficult to accurately date his music on the basis of its stylistic features.

© Finn Rosengren, Levande Muskarv. Transl. Neil Betteridge